

L'ESCOTAPLOJA

Setembre de 2001

Dimèrs, lo 5 de seteme de 2001, un paquetàs qu'arribè au Centre Aprene.

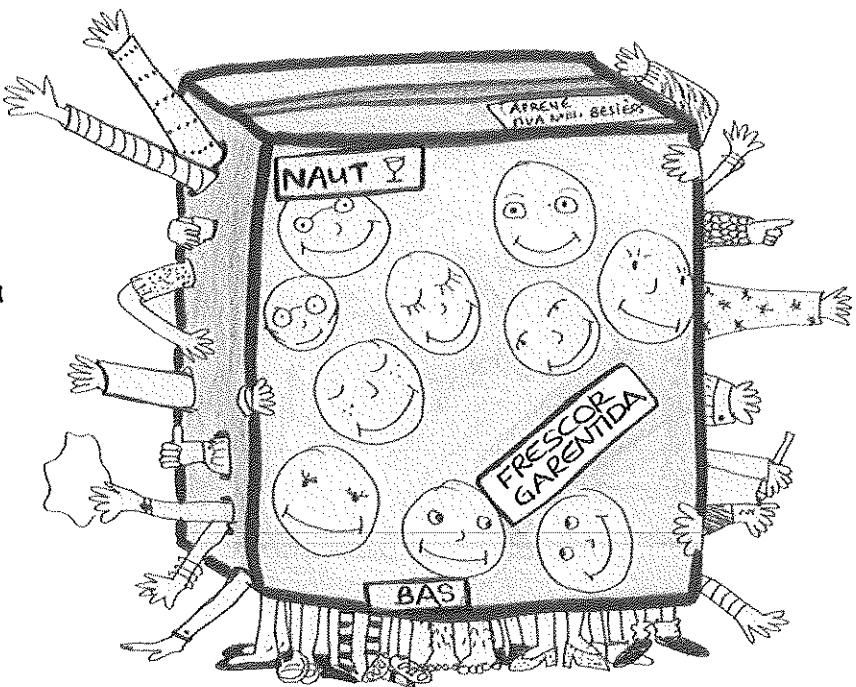
Dehens :

10 calandrins de l'Occitània tota !

Que sian de Gasconha, de Lengadòc, de Mieidia-Pirenèus, de Niça o de Provença tots que's hèn beròi tà començar ua annada navèra. Mes totun, qu'avem causit un nom gascon :

« L' ESCOTA PLOJA »

per'mor que los gascons e son representats augan !



Edito

La riquesa d'aqueste jornal vos estonarà ! La causida que la còla d'A1 a fach es que ESCOTAPLOJA siá util tant coma agradiu per vos. Traparetz aquí un agach sus la lenga e sus los corses d'istorietas e un forra-borra !

SOMARI

- ◆ Que de nou ? p 1
- ◆ Agach p 2
- ◆ Criticas culturalas p 3
- ◆ Forra-borra p 4

Vos desiram a totes bona dintrada e bona lectura !

Marijò Severina

Expression corporala

Avèm experimentat l'expression corporala : aital avèm trabalhat las nocions de fisança amb l'autre, d'espaci e de ritme. Avèm fach quelques exercicis que nos an permès de comprene las nocions e de presar l'importància que pòdon aver dins lo desenvolapament dels mainats tre la mairala.

Aquò permet al enfants de se fargar una personalitat al mitan de las autres, de lor balhar de marcas espacialas e temporalas. Balha tanben d'unas aisinas matematicas coma l'algoritme en tot prene consciéncia de son còrs .



Maria Angèl, Joan Pau

L'expression deu mes : Escotaploja

Cada mes que vam causir ua expression un chic originale que'vs expliquaram.

L'expression d'aqueste mes qu'ei lo títol deu jornau : Escotaploja
Que's ditz d'un curiós indiscret e qui ensaja de non pas pareish'ac.
Qu'ei hens aqueth sens que l'avem causit tau neste jornau.
Mes que's ditz tanben d'un qui espèra ; d'un distrèit ; de quauqu'un
qui sembla tostems d'escotar se n'arrive pas, quauquarrés, quauqu'un ; d'un espion.

Las formas d'autes dialèctes que son :
" escotapluèja " (lengadocian), " escotapluèja " (provençau),
" escotapluèia " (niçard). Aquí, un " molin d'escotapluèja " qu'ei un
molin qui atend la ploja entà poder fonctionar.

Que podem trobar com sinonims : bâdaire, nasejaire, chaurelhaire,
nistós, aurelhós, espinchaire.

Joan Pau

Çò qu'avèm ausit

Lo grop MASC coma lo coneissèm reguet lo jorn dins l'annada 1980, que se sonava a l'origina « Gratacamins » e que fasia de musica fòla. Es nascut a l'entorn de militants de l'I.E.O. Los cantaires son Idelette Rochat e Pascal Marconato, qui es tanben el qui a fach la musica sus de paraulas de Jordi Gròs, un escrivian nimesenc. Aqueste album vos promet de baladas polidas sul tema de las legendas del pais de Nimes.

Coma lo grop s'es desseparat en 1990, lo disc es pas pus en venda, mas lo poiretz trobar en mediateca.

Vos desiram bona escota.

FARFANETA

Farfaneta se lèva tres oras avans jorn, (bis)
Tres oras avans jorn. (bis)
Cerca la masca, trèva dins lo vièlh castèu sorn, (bis)
Dins lo vièlh castèu sorn. (bis)
Ont vas ma pichona que teis uelhs son tan doç, (bis)
Que teis uelhs son tan doç. (bis)
Me'n vau a Magalona veire mon amorós, (bis)
Veire mon amorós. (bis)
Siás pas encara pron bèla, espèra t'aimarai, (bis)
Espèra t'aimarai. (bis)
Balha-me tres candelas e femna me farai, (bis)
E femna me farai. (bis)
Se'n va per palunalha, dralhòus e caminets, (bis)
Dralhòus e caminets. (bis)

A cima de muralha paua sei tres funets, (bis)
Pausa sei tres funets. (bis)
La beluga primiera lo mistrau l'amorcèt, (bis)
Lo mistrau l'amorcèt, (bis)
La segonda lumiera lo gregau l'estofèt, (bis)
Lo gregau l'estofèt. (bis)
A la tresena candela son jove accorreguèt, (bis)
Son jove accorreguèt. (bis)
Sus la mar cantarèla jamai son revenguts, (bis)
Jamai son revenguts. (bis)
L'estela Magalona cluqueja dins lo cèu, (bis)
Cluqueja dins lo cèu, (bis)
Quand la campana sòna, quand plori au castèu, (bis)
Quand plori au castèu. (bis)

Peirina

CALA LO SERA

Cala lo sera sus un monde que s'estrifa, dont lu òmes si destruon... Umanitat que ti consumisses, que valor dones a la vida ?

Cala lo sera dins un cièl color de sang.

Demembratz ! demembratz tot, es l'ora de la patz. Cala lo sera coma si clava una tomba, e coma sarra lu uelhs aqueu qu'asperèra la nuech.

Torna la patz un còp de mai ; un còp per toi, lo flume empòrta lu dolors, lu crits e li lègrimas, una eternitat de lamentacion...

Demembratz ! demembratz tot, es l'ora dau perdon ; lo temps s'es arrestat, lo flume cargat de sang carreja lu sègles de damnacion. Dins lo vent dau passat ressòna encara lo crit de condèmnacion ; encuei un crit solet : demembratz ! demembratz tot, es l'ora de la gràcia. Lo soleu es tombat dins lo flume que raja ; lo sang d'aqueu qu'es mort non brama plus, e lo silènci s'es pauat. Lo sang non crida plus justicia, lo sang de l'innocent, cu lo rescatarà ? Cu pagará lo prètz ? La vida non a minga de prètz.

Revelhatz ! revelhatz- vos, es l'ora de l'amor, es ora d'esperar, de donar lo sieu còr, de pantaiar un monde, de creire en l'endeman. Es l'ora dau bonaùr, d'oblidar lo passat, de caminar a la futz dau jorn novèu que vendrà.

Celina

**PERDUT un gatàs enrabiat
e pudent se lo trapatz, me
lo tornetz pas !**

Trobat un calandrin,
Perdut dins las carrières
de PARÍS que cerca d'informacions
sul CENTRE APRENE. Lo podètz
venir quèrre a la Caissa Centrala.

Ai percut paciéncia,
Se la trapatz, me la
voldretz plan tornar :
2, carrièra lèu lèu
99 999 RAPIDOVILA

Severina e Rosy

L' istòria sens fin

Un còp èra Nanet Ponchut.

Per sa selena annada, lei parents d'aquell pichòt parisenc decidiguèron de lo mandar per lo premier còp « au verd » en cà de sei grands, qui'an un masel pichòt au païs dei cigalas. De que voliá dire aquò pfffff ? ? ?

De bon matin, lo bolèron dins un petit tren arange ont se podiá manjar de « club sandwich ». Mai aquell rialge se debanava pas sens que seguissesse de causas de mai en mai estranhas.

D'en premier, leis auts immòbles gris desparegueron per se cambiar en causas verdassas e gigantas que miralhejavan d'aucuns. Lo céu gris e pesant se dubriguet sus una color blava siva ont s'endevenián de formas pantaisosas dins lei nivols blancs. Es quand se desrevelhet que seguèt lo mai curiós.

Un còp arribat a la gara seguèt lei gents bolegar lei pòtas sens ren comprene. Ne'n sortián de sòns estranhs, qui'en fach son aquelei que fan la polida musica de la lenga.

Nanet Ponchut se gelèt sobre lo telefòn public per sonar la maire :

« Mamà siáu en cà deis extraterrestres !!! ».

Sa maire de s'espolar dau rire, li explicava qu'era la lenga d'òc, e qu'quí veiriá encara mai d'una causa sorprenenta. Mai aquò o veirem lo còp que ven.

Peirina, Audrey, Silvia.

L'ESCOTAPLOJA

Numèro 2

Octobre de 2001

SOMARI

- ◆ Que de nou ? p 1
- ◆ Agach p 2
- ◆ Pagina culturala p 3
- ◆ Forra-borra p 4



Editoriau

Visca la cultura viva !

Euròpa que's vòu hestejar las lengas qui ns'apèran minorizadas. Que'ns balha un caractèr oficiau a lengas mil·lenàries tà ua annadeta.

L'occitan n'ei pas desbrembat dens aquesta hèita : deu 1èr au 8 d'octobre que'u dedican ua plaça.

Ua mobilizacion non pas jamei vista dens lo movement occitan que perpausa un sarròt de hèstas en l'Occitània tota : musica, danças, cants, encontres literaris, mòstras artisticas, ensenhamant, ...

Que s'i pòt aver lo sentit qu'Euròpa e camina mei viste tà çò qui pertòca la plaça de las lengas qui ns'apèran minorizadas que non pas l'Estat francés (qui compta la mei beròja diversitat de lengas en Euròpa).

Aquò dit, aquesta iniciativa oficiau que permet aus qui tribalhan desempuish annadas longas tà la cultura nostra d'ahortir un imatge dinamic, hòrt, taus qui n'èran pas convençuts.

Pèire, Jan Pau

Sentiment de l'estagi

Aprèp las primièras setmanas passadas al centre APRENE, la formacion s'encadenèt amb doas setmanas d'estagi « *sul terren* ».

Per d'unies, èra lo contacte primièr amb las escòlas qu'avián ja ensenhat o animat dins de Calandretas. Mas per d'autres foguèt vertadièrament una descobèrta.

Lo mot d'òrdre d'aquelas setmanas èra lo rescontro amb son paissèl e l'observacion de la classa, amb la presa en responsabilitat de doas o tres sesilhas ; levat per tres gascons que se getèron sul pic a l'aiga per faire de remplaçaments, çò qu'es pas totjorn evident !!

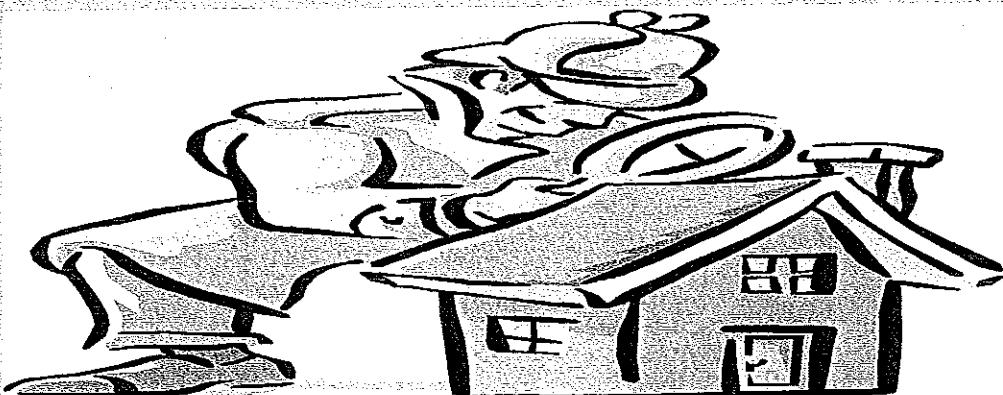
De tot biais, per parlar d'una votz comun, « tot s'es plan passat ».

Aqueste primièr agach permetèt a cadun de s'enriquir sul caminament dels mainages e sul fonctionnament de Calandreta. E mai, la començança de l'annada èra tanben propícia per veire cossí se botan en plaça las règlas e las institucions que fan la vida de l'escòla.

Aquela primièra tastada a fach espelir per mai d'un la passion e la sabor prigonda d'aquel mestier, d'ont es sortit l'afortiment de la vocacion.

Peirina

Talhièr psicologia



L'estagi passat aguèrem l'intervencion
d'un psicològ que nos parlèt dels dessenhs dels enfants d'en
primier puèi qu'ensagèt de veire lo camin personal que nos
mena per faire de regent.

Aquel psicològ s'apièja sus lo trabalh d'un psiquiatre que se
sonava Léopold Sczondi. Aquel s'es interessat a la destinada
de l'uman. Adonc per lo còp que ven devèm faire un arbre
genealogic ont se deu marcar los mestiers de tota la familia.
E normalament i deu aver un rapòrt entre nostra causida e
nòstre passat familhal. Veirem ben !!!!

Devèm tanben portar de dessenhs d'enfants per veire las
entressenhas qu'aqueles nos balhan.

Adonc vos disi al còp que ven per vos assabentar de tot
aquò !!!!

Maria-Angèl

L'expression deu mes : Piton-paton.

Tad aqueste mes, qu'èi causit aqueth nom qui soa tot doç : Piton-paton.
Que balharà dilhèu idèas taus regents de cicle 1 o taus parents tà contar istorietas
aus petits.

Dens lo Palais, lo Piton-Paton qu'ei un ausèth imaginat d'un nis que los petits e
dison que's tròba en har l'escaleta a un amic. Dab aquò, que podetz inventar un
conte o un jòc.

Aquò, que'm bromba seradas que hasom a cercar lo « dahut » dens la montanha.
Qu'ei important de har tribalhar l'imaginacion deus mainatges. Lo Piton-paton
que'n harà saunejar mei d'un que'n soi segur.

Joan-Pau

PAGINA CULTURALA

Un concèrt solidari

Dimenge 31 de setembre, Tolosa mostrèt que malgrat la catastròfa de l'usina AZF, es una vila viventa. Los grops tolosans (Los Fabulós trobadors, Zebda, Spook and the Guay, les Motivés) se recampèron per balhar un concèrt de sosten a las victimas.

La musica ballèt de vam a tot lo mond. Foguèt l'escasença d'escambiar e de soscar cossí volèm viure dins nòstra vila mas foguèt tanben l'escasença de partajar las diferéncias culturalas e musicalas tan ricas de Tolosa . Los tolosans preseron la demarcha dels artistas.

D'autres concèrts se balharàn a la fin del mes d'octobre a la Moneda. Venètz nombroses que la solidaritat se pòt pas arrestar ara.

A prepaus de las Calandretas tolosanas : la de Sant Çubran foguèt un pauc tocada e mai d'una familha aguèt son ostal esquintat.

Severina, Rosy

PROVENÇA

Provença, país de lutz,
Provença, tèrra de mei grands,
La Provença mieuna :

T'avises de que teis enfants parlan pas ta lenga ?
T'avises de que teis enfants coneisson pas tei costumas ?
T'avises de que teis enfants se'n trufan de te pèrdre ?
Lei tieus enfants son devenguts francés, un e indivisibles !!!

Provença dei mistralencs ò dei occitanistas ?
Provença dei conservators ò dei normalizats ?
Provença dei que se sovenon ò dei que miran vers l'avenidor ?
Provença, deves existir, viure, e te desenvolopar !!!

Te fau reconquerir ton territòri !
Te fau parlar aquela polida lenga !
Te fau cantar ton soleu, pas solament l'estiu per lei toristas !

PROVENÇAUS !

Sovenètz-vos que siatz leis enfants d'una lenga vidanta !
Sovenètz-vos totjorn d'ont siatz !
Perdatz pas de vista que la cultura nòstra es la de l'avenidor !!

Provença te'n fagues pas,
Tornes bufar,
I aurà totjorn quauqu'un per te cantar!

Audrey

Devinalha

Lo men purmèr qu'ei l'enemic deu can.
Lo men dusau qu'ei ua preposicion de lòc shens movement.
Lo men tresau qu'ei ua partida deu gredon.
Lo men tot qu'ei ua bèstia qui's metamorfòsa.

Lo men purmèr qu'ei ua preposicion.
Lo men dusau que s'escota.
Lo men tresau que compta lo temps qui passa.
Lo men tot qu'ei quauqu'un.

Silvia

L' istòria sens fin

Nanet Ponchut que deishè lo telefòn tot estabordit :
« aquera lenga qui'm pensavi crebada, lavetz que lo móñ de la vila e la parlan enquèra ». Que sortí per la carrièra, en passejà's, qu'entenó ua canta :

*Canilheta, fai ton cocon
Canilheta, fai ton cocon*

*Fai-lo, fai, fai, fai
Vendràs un polit parpalhon
Canilheta, fai ton cocon*

B'ei beròja aquesta canta !

Nanet que se'n tornè tà casa en shiular aquesta musica. Que trobè los grans a minjar la garbura e que'us digó: « Papet, qu'èi entenut ua beròja canta mes n'i compreni pas tèca ! - Que çò qu'ei aquera canta ? » ce'u tornè la gran mair Que's hiquè a tornar cantar-la. « Mes petit, nosautes tanben que la parlam aquera lenga e qu'èt la vam apréner ... »

Marijò , Pèire, e los Joan-Pau

« Accentuadissa »

Amb sèt d'aiga, auretz pas pus jamai set.
L'occitan se parlarà dins lo mond entièr quant i aurà de pols al pòl nord.
Sus aquel camin corb, una menina corbada se passeja amb un còrb del còl corb sus l'espantla.
Per faire coire la crèma cal prene de crema mas la daissetz pas cremar !
Severina e Maria-Angèl

Centre Aprene

Còla dels Calandrins A1 al Centre d'Ensenhament Superior Occitan.

Director de publicacion : Felip Hammel

Cap-redactors : Rosy Vacher e Marijò Peccol

Jornal gratuit

L'ESCOTAPLOJA

Numerò 3

Noveme de 2001

EDITORIAU

DE SAUPRE ;

aquel estagi foguèt ric en escambis sus leis estagis en classa, qu'acaberiam lo primier modul la setmana passada.

Diluns, aculheriam una calandrina novèla, se sòna Florença, ven de Provença que fai de ben!!!! La còla l'aculhiguèt amb calor e li prepausèt sus lo còp d'ajuda per tornar agantar lei dos mes ja passats.

Agueriam tanben la tòca de chausir lo nom d'un occitanista per aprestar la batejada. Mai de qu'es aquò la batejada, me direzt?? Es una mena de ceremònia que simboliza lo passatge de la cultura nòstra entre lei generacions.

La chausida foguèt una vertadiera batesta!! Avèm chausit fin finala, una persona que nos sembla pegar a l'imatge de nòstra còla, e que volèm rendre omatge a son òbra.

Aquela ceremònia se debanarà lo 9 de genier a l'Ostau de la Vida Associativa de Besiers e començarà a 18°30.

Qu'era ora de cambiar aqueu nom que per lo moment se sonam " còla A1 " !!!

Audrey, Marijò

SOMARI

Que de nou ?	p1	Divertiments	p3
Agach	p2	Forra-borra	p4

LA LETRA DE CALANDRETA AU PAIRE NADAU



DECEMBRE 1999

DECEMBRE 2000

DECEMBRE 2001

Devinalha pedagogica

Se m'agachas te veiràs pas mas soi un bon miralh.
Mangi los punts d'interrogacion mas pas los verenoses
Soi carrada mas prèni la forma que voletz
Soi pichona mas prèni una plaça bèla
Qu'es aquò, qu'es aquò ?

Resposta: la brustia de las questions !

Vaqui la novèla institucion qu'avèm descuberta a APRENE: un luòc dins la classa tan al nivèl material que al nivèl de l'importancia que representa pels mainatges.

Las questions dels mainats portan sovent sus las originas de las causas, sus un quicòm qu'avèm vist en classa e reserva de còps mantunas suspesas. Qualques exemples cruiusents:

Perqué los zèbres son negres e blancs e non pas blancs e negres ?
Perqué lo fer es freg e la lenha es cauda ?
Perqué lo goma escafa ?

Pensam qu'aquela institucion pòt apondre un biais de far avançar la classa. Las questions i son differentas de las del conselh e balhan un mejan als questionaris de se servir de la cooperacion dels mainats per respondre tot sol a lors interrogacion.

Joan Pau e Severina

LA RIQUESA DE LA LENGA NÒSTRA.

Dins la lengua nostra, avèm l'astre de poder apondre de sufíxes que balhan de chuc. Mai d'un còp, amb sonque de sufíxes podèm encargar los mots de significacion sens aver de besonh de perlongar amb de frasas . Vaquí un pichòt escandill per vos faire tastar lo chuc de la lengua.

Per aprigondir una nocion mai concreta avèm "-ada"

tantossada per tantòst
mesada per mes
serada per ser
annada per an
orada per ora
vesprada per vèspre
jornada per jorn
setmanada per setmana

Per afortir la nocion de grandor, avèm "-às", "-assa"

grandassa per granda
ostalàs per ostal
bestiassa per bèstia

De còps que i a aquest augmentatiu balha als mots una nocion pejorativa :
femnassa per femna

Aquò sonque per mostrar las possibilitats nombrosas que la lengua nos ofrís .

Bona chucadissa !

Maria-Angèla e Rosy

LA POMPA A L'OLI

350 g de farina
 15 g de levadura
 3 culhers d'oli d'oliva
 1 noga de burre
 1 chic de sal
 d'olivas

- 1- Barrejar la levadura dins un pauc d'aiga caudeta; apondre la farina, e l'oli; trabaixar la pasta amb pron d'aiga.
- 2- Daissar pausar dins un endrech caudet(30° min.)
- 3- Balhar a la pasta una forma de cairrat.
- 4- Mestre las olivas dessus.

Aqueths vira-lengas que son tirats deu libe
 "Harri Harri chivalòt..." de Joan Francés Tisné

Adishatz vesin,
 Que'm vieni har prestar lo garifonfon,
 Entà garrifonfar la nosta garrifonfeta
 Quan la garrifonfeta agi garrifonfat,
 Que'ves vienerèi tornar lo garrifonfon

Pepelipòsi
 Nolondòsi,
 Saramona te,
 Esconda-te
 E cacha-te

Pèr non languir (cançó provençau de Micolau SABOLI).

- Pèr non languir lòng dau camin
 Contem quauqua sorneta
 Sus lo fifre e lo tamborin
 Disèm la cançoneta.

REPIC :

Cantem Novè, Novè, Novè,
Novè sus la museta

- Lo temps nos a gaire durat
 Vejaici la grangeta!
 Lo bèu premier que rintrrà
 Que leva la barreta.

- Ai d'uòus, de farina e de lach
 E mai una caceta
 S'avieu de fuòc, li' aurieu lèu fach
 Una bona sopeta.

- Lo pichòt es mai mòrt que viu,
 Josèp fai lei tachetas:
 Donatz-me vite lo fusiu
 La cinsa e lei broqueta

Pèire, Pèirina, Audrei, Jan Pau

Nanet Ponchut

Aquestas vacanças de descobèreta d'un mond novèl li agradèron tant, qu'a Nanet Ponchut li venguèt l'envieja de demorar en cò de sos grands dins lo Sud, pais aubaissent de vida, d'aire fresc al perfum doç de frigol e de fuïlladas d'aucèls de totas colors.

Ne parlèt amb sos parents e sos grands que li digueron de òc per demorar, e que decidiguèron de l'escolarizar dins Calandreta, l'escola de la dobertura sus la vida e de l'enriquiment.

Qualques setmanas puèi, son regent prepausèt als enfants de descobrir lo mond de Nadal amb sas costumas, sas originas religiosas, e totas sas especialitats regionalas

Aquel ser, quand se'n tornèt a l'osta, la grand li venguèt :

- "Alara, de qu'as fach uèi a l'escola ?

- Avèm parlat dels personatges del betlèm, li respondèt Nanet Ponchut, sabètz, Mameta, los que li dison los santons... E me soi tanben fach petar la pança, talament qu'ai manjat d'aquestes tretze dessèrts maravilloses... amb tres parts de pompa a l'oli !!

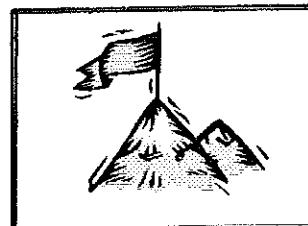
- Se vòls, te'n pòdi far per lo repais de Nadal, que coneissi la recèpta, li diguèt sa grand en lo potonejar.

D'aquel temps, esclairat sonque d'un rai de luna que rajava d'un fenestron pichot, d'escondon dins son talhièr claufit de mila causas estranhas e magicas, son grand li preparèt un present dels mens ordinaris.

Mas çò qu'es, o saupretz lo còp que ven ...

Peirina e Florença

Caminada deu 14 d'octobre en Vath d'Aspa.



Aqueste dimenge de matin a 8 òras 30 los qui s'èran desvelhats de d'òra que s'amassèn sus la plaçòta deu vilatge de Sarança, de cap au fronton. Totas las generacions qui èran representadas, deus mes joens enlà... Que i avè dens lo cèu de Gasconha drapèus qui flotavan dens lo vent ! Lo sorelh que lusiva... Après que'ns estóssem presentats que partim totas e tots d'un pas decidit tà que l'idèa de l'oficializacion de la lenga caminèsse tot d'un temps e tan luenh com nosautes. Suu camin que podèvam enténer a parlar gascon, lengadocien, auvernhat e catalan. Que i avè tanben calandrons qui escambiavan a plaser cantas, musicas e devinalhas : en brac qu'era sustot ua vrespada conviviau, podem dilhèu díser ua camina-hèsta ! Arribats a la cima (e plan urós de s'i estar escaduts...) que despausèm dens ua logica simbolica ua pèira mercada deu nom d'usatge d'aqueste lòc magic tà que l'endret torna trobar lo son nom d'origina (e non pas ua arrevirada a la lèsta) : TURON AURREU. Tot aquò acabat que'ns tornèm en esperar... En esperar que la caminada de l'an qui vien e serà enquèra mei numerosa....mei saborosa....

A lèu...

Pèir e Silvia

Responsas de las devinalhas deu jornau nº2 : Gat-a-mina / Per-son-atge

Centre Aprène

Còla dels calandrons A1 al centre d'Ensenhament Superior Occitan.

Director de publicacion : Felip Hammel

Cap-redactor : Peire Raymond

Jornal gratuit

L'ESCOTAPLOJA

Numèro 4

Còla Terèsa Canet

Genièr de 2002

Terèsa

La batejada qu'es aquò?

Dimècres 9 de genièr, de ser, la còla nòstra viurà un moment intensiu que serà marcat per la causida d'una mairina : TERESA CANET.

Cada an, los calandrins caussisson un personatge que per eles representa la lenga nòstra. Adonc, la batejada servís per demandar a la mairina de balhar son nom a la còla. Aital, se simboliza la transmission de la lenga nòstra a la generacion novela de regents.

Mas quala es la Terèsa?

Per satisfaire vòstra curiositat, vos pòdi dire qu'es una contaira originària de Cantal. Aprèp aver trabalhat coma regenta, s'es consagrada al teatre e al conte en francés e dins sa lenga mairala de segur.

En partent de las istòrias vièlhas de son país e d'alhors, crèa de contes novèls ont se mesclan los contes tradicionals e çò que se passa dins lo monde nòstre. Lo tot s'acompanha sovent d'autres artistas que fan de creacions musicalas.

Per acabar, podèm dire que Terèsa Canet es tanben una militanta occitana. Qu'a fach belcòp de collectages amb l'IEO de Cantal per conéisser mai la cultura viventa del país. Atanben, a balhat corses en lenga nòstra e defendut l'ensenhament de l'occitan en Auvernha.

Maria-Àngel, Florença e Pèire

SOMARI

La batejada	p1
Agach	p2

Terèsa.....	p3
Forra-borra ...	p4

TOTS A L'AIGA !!!

En heurèr, ua còla esportiva que's perpausa de preparar
ua seduda dens la natura... a la mar !

Lo jòc que serà d'apitar ua activitat collectiva
tau cicle 3 mes que 's calerà hicar en situacion.

E que jogaram

- au conilhs caçadors,
- a qu'eï lo oai!
- a bòla de neu,
- o a l'ataca deu castèth (...de sable!!) ?

Plan segur lo nostre objectiu principau que serà de
renforçar la npcion de còla en tot assumir ròtles
diferents.

- actor: atacant, defensor.
- organizaire: arbitre, jutge.



E tà mià's a ua recèrca de sens e d'emocion, tà
produsir formas en relacion dab lo son imaginari e las soas possibilitats de creativitat...
que poirem acabar per un banh collectiu!

Tots a l'aiga ?

Lo còp qui vien: los noms deus qui auràn
gausat...

Marijò, Rosy e Silvia

Lo diccionari de Fèlix Arnaudin

Vadut a Bordèu lo 17 de julhet de 1937, Jacme Boisgontier, ancian professor d'espanhòu, puish cargat de cors d'occitan a l'Universitat de Bordèu e assistent a l'Universitat de Peitieus, qu'entra au CNRS com engenhaire d'estudis. Lo son tribalh de scientific qu'a deishat ua bibliografia importanta hens mantun subjècte: lingüistic, etnologic, literatura occitana...

Pendent 30 annadas, Jacme Boisgontier que s'atalè a un tribalh deus beròis: Fèlix Arnaudin qu'avè començat tre los sons vint ans de préner nòtas sus fichas de tot çò qui pertocava la lenga e la cultura nostas e mei especificament hens un espaci localizat qui ei lo de las Lanas deu nord. D'aqueth collectatge lexicau de Fèlix Arnaudin, tau

diccionari sonque, 15 000 a 20 000 fichas que l'estón necessàrias. Que'ns podem imaginar lo tribalh de Jacme Boisgontier tà ordiar, classar, sintetizar aquesta montanya de nòtas !

Mes la resulta qu'eï aciu: un diccionari en dus tòmes (lo purmèr que va dinc a la letra H) occitan / francés. Las entradas que son escriutas en occitan fonetic e tanben en grafia classica, çò qui permet de plan respectar la dita en tot apréner la grafia modèrna. Tanben, que podem apreciar las ilustracions qui pòden estar fotos o dessenhs.

Joan Pau

Terèsa, nòstra mairina ...

Amb Del vent sabent e perpinson, Terèsa Canet nos balha un conte de sa pluma sus l'origina legendària dels volcans de Cantal. Nos convida a una passejada al mitan dels gigants, de las creaturas meravellosas e tanben dels umans que vivon dins aquel país magic. Seguissèm coma aquò l'istòria d'una joventa que se balha al rei dels còrbs per salvar son paire d'un missant sòrt. Aquel viatge iniciatic e aventuriós de l'eroïna nos presenta lo retrach d'una umanitat plena de contrast e marcada per la confrontacion de las volontats. Amb l'eroïna jove que cerca son camin e afirma la siá personalitat, pot èsser tanben una evocacion de la liberacion de la femna e del camin que tota persona a de faire dins sa vida.

Pèire e Severina

"Figuratz-vos que d'aquel temps, lo Cantal èra un país ras, madorne, planhièr ! Belcòp mai que non pas lo cuol de ma padèla, aquò podiá pas èstre autrament : figuratz-vos que d'aquel temps lo Cantal serviá de jaç al gigant Cantalàs. A solelh rajant, s'estarissava d'un còp e roncava dusca la nuèch. E la nuèch, passava e portava, lo monde o lo bestial. Puslèu lo monde. Vos serà de bon imaginar la desolacion qu'escampava de jorn sul país, que la vegetacion ne'n crebava e la nuèch, la nuèch quò fasiá pas un plec ! »

Del vent sabent e perpinson

Terèsa Canet , Ostal del Libre, Clarmont d'Auvèrnha 1999. p. 7

Terèsa,

Tà las vèstas batèstas, la vèsta èbra,

Tà la cultura occitana e cantalesa.

Tà aqueste vam qui velem préner e miar

A totes las generacions qui arriban.

Tà tot aquò Terèsa, que'vs pregam de'ns prestar

Lo vèste nom, en esperar que'ns balharà

Lo vam de perseguir gò qui avez començat,

De comunicar la calor e la calor...

De la lenga nostra !

Silvia. Pèire. Peirina.



RESPÒNSAS AI LEGEIRES...

La còla ten a remerciar lei legeires de *L'Escotapluja* per lors messatges d'amistat que son venguts afortir lo vam de continuar dins aquel exercici d'estil pas tant aisit qu'aquò! Levada la descubèrta dei problèmas de mesa en forma d'un jornau, avèm abordat la mescladissa dificila entre personalitats e trabalh de còla. Urosament se'n siam sortits fins aici e continuarem!!!

Un poton especiau ai calandrons que legisson *L'Escotapluja* e totei leis autres de segur! Avèm besonh de la participacion de totei leis enfants que nos pòdon ajudar per l'istòria sens fin.

Esperam de receivebre encara fòrça corrier e messatges de totei menas, que sigan de potonadas o de criticas que nos faràn avançar!

Audrey

L'ISTÒRIA SENS FIN

(qu'ara n'aurà lèu una)

Amb la naissença de *L'Escotaploja*, espeliguèt NANET PONCHUT, que seguissètz sas aventuras dempuèi ara tres meses.

S'acabèt lo còp passat sul mistèri de son present de Nadal, mas çò qu'era, aqueste còp vos balharem pas la responsa!!!

Serà a vosautres de i soscar, e de nos mandar pel mes que ven vòstras proposicions per trapar una polida fin a l'istòria d'aquel Nanet Ponchut.

Esperam que totas las classas de Calandreta, e los autres tanben, participaràn a aqueste concors pichòt.

Se publicarà la fin mai polida dins lo jornal venent.

Al plaser de vos legir e al còp que ven!!!

Peirina

Bohat d'Òlt e Garona

Qu'avèm avut l'escadença d'arrecéber ua letra de Cristian Rapin d'Agen. Qu'en prohèiti tà díser qu'ei tostems un plaser d'arrecéber tornars suu neste jornau. Alavetz a las vostas plumas !

Qu'arremerciam Sénher Rapin tà totas las laudors suu neste jornau. Que ns'envia navèras d'Òlt e Garona e de çò qui's passa acerà en occitan: un cors d'occitan, l'Escola Occitana d'Estiu...

La canta juntada "O mon Agen" n'era pas coneuguda deus calandrins:

Repic:

"O mon Agen, tot me plai, tot m'agrada,
Òm canta, òm plora e òm ritz en gascon;
Sus totes los pòts florís la galejada
Quand de vin blanc, aulham lo tortilhon;
S'al mes de mai, non plou trop, ni non gèla,
Ton chasselàs ben daurat e cruiissent;
Dins cada grun, ton solelli s'encufèla
Per far rampèl a tas "prunas d'Agen".

Personauament qu'èri informat de l'Escola Occitana d'Estiu per'mor que passi sovent dens lo 47 mes non pas de las classas bilingüas. Que soi hèra content de véder que la lenga nostra e visca dens aqueth departament.

Que desiram hèra de vam a l'occitan en Òlt e Garona.

Joan-Pau

L'ESCOTAPLOJA

Numèro 5

Còla Terèsa Canet

Heurèr de 2002

Carnaval qu'ei arribat....

Carnaval qu'ei lo temps de la holia shens limits, de la hartèra, de la frenesia : qu'ei la hèsta !!!

Carnaval que's revèla com la temporada de la hestejada populara e deus desbòrds de tota traca qui son, vertat qu'ei, sexuaus e alimentaris purmèr.

Hicada devath lo patronatge deus sents Pançard e Porquin, la hèsta carnavalena qu'èra purmèr, per curiós que posca paréisher, l'expression de la hamí e de las dificultats tà subervíver.

Lo pòble que cridava la soa misèria e la soa hamí, autant com lo son asserviment en tot simular l'abonde per getadas d'ueus, de haria o d'arrís, entà un exorcisme de cèrta manèra.

Si los nostres davancèrs e pativan la hamí au punt de representar durant la hèsta la lor misèria, qu'avèn de sofrir parièrament de la maishanta despartida sasonèra de las ressorsas alimentàrias, abondosas en estiu, mes qui anavan en achicà's a fin e a mesura de l'avançada tà dehens l'ivèrn : aqueth problema qu'atenhè lo son arrasèr arron Carnaval.

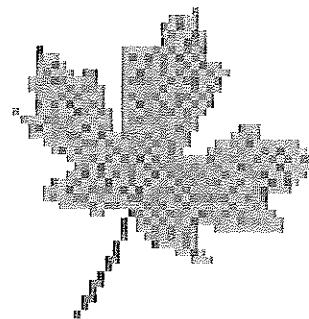
« En Carnaval, que vau miéller estar aso que pòrc »

Carnaval e la pelèra qu'èran dues hèitas culturaus contemporanèas : qu'èra durant lo cicle carnavalenc qui's hasè la « greisheria »

Joan-Pau

SOMARI

CARNAVAL P1
GATONETS P2
GEOGRAFIA P3
POÈMAS P4



Gataràs ? Gatonet ? Gataron ? Gatarèl ? Gatilh ?...



Dins la vida vidanta de la classa, oblidam sovent d'utilizar los sufíxes. Es important, tant pels adultes coma pels enfants d'enriquir sa lenga amb aquesta multiplicitat de nuanças. Aquí, vos prepausam d'explicitar un pauc mai lo contengut d'aquestas nuanças. Entre los sufíxes i a

Los qu'exprimisson lo **contengut** : un veirat de vin

Los qu'exprimisson la **durada** : una mesada

Los qu'**aumentan** un mot d'un biais un pauc pejoratiu : gatàs, gataràs

Los que balhan l'idèa de **repeticion** als verbs : Parlotejar, Parlassar, Cantorlejar,

Los que balhan l'idèa de **grop** : l'estelum, la polalha

Los sufíxes dels substantius : trobador, cantaire, soscadissa

Mas i a subretot los **diminutius** :

Gatonet, filhòta = balhan l'idèa de talha

Gaton, filhon = balhan l'idèa de talha e de joinesa

Gatarèl = balha l'idèa d'una aparéncia supèrba

Gatilh = balha l'idèa d'una talha minimala

Gataron = es a l'encòp un aumentatiu e un diminutiu, idèa de gat jove mas que promet !

Gatineta = balha l'idèa de la seducción femenina...



Severina e Rosy

"A PREPAUS DAU BILINGÜISME"

A prepaus e a partir d'un article de Danièle Julien (mèstra formatritz, departament de Gard) paregut dins la revista: « *LENGA E PAÍS D'ÒC* » N°19, CRDP de Monpelhier, 2nd trimèstre de 1990.

Dins son article "A prepaus dau bilingüisme", Danièle Julien (mèstra formatritz dins lo departament de Gard), nos expausa son ponch de vista sus aqueste subjècte controversiat.

Parla de la lenga, d'una ò de l'autra es pas important, mai en cò d'enfants que i son trempats tre la començança de l'escòla. Aquò es lo cas a Calandreta.

Tracta voluntàriament la lenga sota lo rapòrt amb l'inconscient, es a dire l'interès de la dubertura sus lo monde e lo liame entre cultura e lenga ("la lenga es fenomèn de cultura per de que definís l'uman").

Lo ròtle de la relacion parents/enfants, e enfants/regent mai tanben parents/escòla es pas de definir mai de melhorar. Se l'immersion es ben presa per la familia ò au còtrari se se passa mau, càmbia completament la capitada dau bilingüisme!! Se pauza tanben la lanha dei parents devèrs la capitada dau francés dins l'encastre dau bilingüisme, occitan per exemple.

Audrey

La geografia occitana

A cada setmana de formacion de 2002, los calandrins qu'aprèstan ua mustra. La purmèra qu'era sus l'art occitan e aquera setmana la geografia occitana.

Que causim de presentar la nostra geografia dab tres ordís de mapas: ua suus dialèctes d'Occitània (espiar mei luenh), ua sus la despartida de las escòlas (Calandretas, bilinguas publicas e de las associacions e activitats militantes principaus) e ua tresau separada en tres: "Los èishs de comunicacion", "lo torisme" e "los espacis energetics e industriaus e activitats tertiàrias".

Solidé que lo nostre país aja dret a las soas mapas!! (Estosson publicadas...)

« Ua diferéncia entre Nòrd e Mieidia »

Que constatam malurosament ua grana diferéncia dens lo nostre país entre Nòrd e Mieidia. Los Occitans que son mei hardits, que sia en escòlas on la lenga e s'ensenha o tanben en associacions militantes, que dens lo Nòrd. Que vedem tanben que lo llevant e demora ua terra de batalha tà la lenga nostra.

Per'mor qu'ei ric lo nostre país e que s'ataja que la soa lenga sia cantada au Nòrd com au Mieidia. Dab antenas en çò deus vesins : dab la Vath d'Aran, los hrairs catalans e las valadas italianas, Occitània que s'obreish a Euròpa. Trins, autopistas, pòrts, aeropòrts, qu'ei plan desservida en èishs de comunicacion. L'industria qu'ei hòrt presenta suu nostre territòri dab los tres pòls grans (Marselha ,Tolosa, Bordèu). Que profèita d'aquestes mejans entà desenvolopà's.

Lo nostre país qu'ei ric industriaument mes tanben culturaument. Los milierats de turistas qui'ns visitan a cada temps de vacanças qu'ac saben e trop d'Occitans qu'an los uelhs clucats sus aquò. Que'us cau ajudar tà desvelhà's entà que visca Occitània.

« A prepaus dels dialèctes »

Solid, Occitània es un país grand de mantun visatge e de mantuna musica, e es justament aquò que ne fa tota la riquesa.

Ausissèm trop sovent dire: "Aquò sembla pas mon parlar ; es pas d' occitan!!!". Mas, se d'un vilatge a l'autre se trapan mai d'un biais de dire, totas aquelas variantas localas demòran d' occitan !!!

Totes aqueles parlars son recaptats e classificats en 6 dialèctes majors, delimitats per quelques particularitats fonéticas aisidament identificables: expausadas ara al centre Aprene.

Lo nòrd-occitan, per exemple, que se separa en 3 dialèctes (d'oèst en èst) lo lemosin , l'auvernhat e lo provençal alpin, a per caracteristica primiera lo càmbiament de la "CA' en ' CHA'. En gascon, lengadocian e provençal, que constituisson lo sud-occitan, la 'C' se sèrva intacta. Se vei tanben que jos l'influéncia basca la 'F' ven 'H' en gascon.

D'autres càmbiaments encara dins la grafia o la prononcicion fan la diversitat e la riquesa de la lenga nòstra. Se ne volètz saber mai, vos cal venir veire la mòstra sus la geografia occitana expausada ara al centre APRENE...

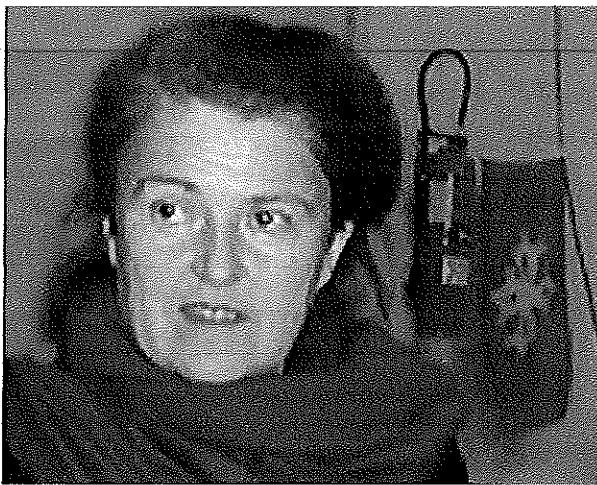
Joan-Pau e Peirina

Recèpta de la pasta entaus crespèths de Carnaval:

125 g de haria, 30 g de burre, 10 g de sucre, 3 g de sau, 1/4 l d'aiga e 4 ueus sancèrs; Hicar dens ua cachòla aiga fresca o cauta, sau, sucre e burre. Hicar la cachòla suu huec e quan aquesta composition e boreish e que lo burre ei honut, que la cau tirar deu huec. Barrejà'i haria passada en tornejjar dab ua espátula entà mesclar: atau qu'obtienem ua pasta espessa e compacta. Tornar hicar la cachòla suu huec, virar la pasta dab l'espátula en prémer au hons hèra hòrt. Aquesta operacion qu'a com fin de har còser la haria qui persegueish dinc a çò que la pasta ne pegue pas mei ni a l'espátula ni a la cachòla. Tirar-la deu huec en hicà'i (pendent qu'ei cauta tota) los ueus sancèrs un après l'autre en tribalhar-la après l'addicion de cada ueu. La pasta acabada que deu estar motha, colanta mes pas lequida e tiene's plan com cau. Que's pòt que lo nombre d'ueus ne sia pas pro, dens aqueste cas que copam un ueu qui batem dens ua sieta e que l'incorporam. Bona hamí...

Silvia

Vagui Terèsa Canet e un dels siens poèmas



Maria-Angel e Marijò

En esport,
n'anèm pas tà la mar...

Mon país aquò s' passa
la botiga europeenco
la racin' occitanista
la patria occitana
l'avèrasha folclorica
la cançou bretigues
la costanha sepiñosa

Mon país t'è d'aj mancat què s'pas los uellis de cendres.
Mon país ieu sai pas.
Mon país ieu n'ai pas.

Alèra ?
lo carque dins lo vent
lo carque dins la glèisa
l'ai jugat dins un joc

de bolas arrasadas
de dançous crancats
de cançous enterrados
de triballs negat
de plases necrobrats

Mon país quan sap ?
Aqua serà l'entèu
Munis, ciències, ciències
Santos, festes, festes
Valls, valls, valls
Ulls, ulls, ulls
Abus, abus, abus
Trets, trets, trets
Pau, pau, pau
CARNAVALÀS

Un Carnaval de monde dins lo temps
Un gran dins la p'te Carnaval
E mai p'el dins ton lièch
Jeu m'en vau la te duisse CARMANIRAN

Un novèl collectiu occitan sus Tolosa: "Lo Quicom que truca".

Dempuèi octobre 2001, es nascut aquí novèl collectiu que recampa una vintenat de militant(a)s e de simpatitant(a)s occitanistas que volon bolegar sus de las accions al encop festivas, culturalas e politicas.

Coma aquo, lo collectiu a bolegar pel primièr cop per sostener las victimas d'AZF e demandar la clavadura del pole chimica: "pus d'AZF, ni aici ni alhor!" Puèi, lo collectiu a participar a la granda protèsta antinucleara de Tolosa: un grand balèti èra organisat sul Capitola ont se desplegada una bandairola ambe un slogan en occitan : "Lo nucleari, n'en volèm pas!". La protèsta s'es facha dins un esperit convivial ont cançons tradicionals detornadas èran cantadas per l'occasion: "Lo nucleari te farà morir pecaire..." .

Sustot lo collectiu ensaja de faire de las accions regularas per la promoción de la lenga. Atau, en decembre a doas cops pendant tota una matinada, sul mercat de san Aubin (Tolosa), un baleti èra organisat per faire coneisser las danças occitanas, e tanben sos cançons. Lo collectiu avia aprestar dels panèus per sensibilizar lo monde cap a la lenga, e lor faire aprene mots o frasas usualas simplas. Tanben una taula de premsa èra tenguda ont se podia trapar mai d'una informacion sus las associacions (IEO, Calandreta, Radio-Occitania...), l'actualitat culturala e militanta...

La darrièra accion del collectiu èra l'organizacion d'un grand balèti dins un luoc associatiu de Tolosa (Le Clandé) amb Los Tiras-Taps. Aquela serada a plan marchada, e a vist força joves novèls venir e descubrir una autre imatge de la cultura occitana, e mai, per mai d'un qu'era lo primièr cop qu'ausissian parlar d'aque! Lo fach de rescontrar un mitan joves d'una granda diversitat, e que vivan lor cultura en parlant lor lenga, en cantant, en dançant, aquo pot donar enveja a d'autres de mai nos coneisser.

Aquel collectiu va contunhar sus accions. Se avètz enveja de los/las rescontrar o de parlar amb eles/elas cal pas esitar. Anatz-i qu'avètz paur!!! Podètz contactar lo collectiu al Estanquet (un restaurant e tanben un luoc occitanista important de Tolosa): 42, carrièra dels blanchiers, 05-61-23-98-92. Pèire

Centre Aprène

Còla Terèsa Canet al Centre d'ensanhament superior occitan.

Director de publicacion : Felip Hammel

Cap-redactor : Pèire Raymond

Jornal gratuit

L'ESCOTAPLOJA

Numerò 6

Març de 2002

Congrès 2002

Augan lo congrès de las Calandretas que's debanarà a Maurs, en Cantal deu 8 a l'11 de mai.

Tà la màger part de nosautes, que serà lo purmèr. Aqueth moment que serà lo parat de's har ua representacion fisica vertadèra deu movement de las Calandretas : dinc adara que vesitèm las escoles, mes aqueste congrès que'n permeterà de rencontrer lo monde d'Occitània tota qui pòrtan Calandreta dens lo son ensemble e de participar a las decisions qui'ns harà préner consciéncia de la plaça nostra dens lo movement.

Qu'esperam hèra d'aqueuth congrès entà ahortir lo costat pedagogic incontrat dens las classas e entà poder tornar hortalejar d'ua paraula comuna de Calandreta.

SOMARI

Congrès	p1	Lo pastèl / Lo fogal	p3
Divertiments ...	p2	Jòc / Cant	p4



La poesia dins la classa mercés als T.A.I.

Dins lor libre, *Former des enfants lecteurs et producteurs de poèmes* (Groupe de recherche d'Ecouen. - Hachette éducation .1992), un grop

de regents e de cercaires soscan al biais de trabalhar la poesia en classa. Prepausan doas situacions fòrça interessantas :

* **Los trampolins afectius e imaginaris** son de situacions activadas pel regent per permetre a l'enfant de s'isolar dins sa realitat interiora. Concretament : a partir d'una musica, d'un diaporama, d'una vesita, d'una frase inductritz, lo regent demanda als enfants d'escriure de mots, de frases, çò que lor venon. Puèi los enfants meton en comun lors trobalhas, ne parlan. Aquesta mesa en comun servís a la mesa en tèxt (per aquesta pòt i aver mai d'una dralha possibla) ont cadun se pòt sasir dels mots dels autres. Aquò's bon pels enfants qu'an de pena amb çò qu'apelam « l'inspiracion ».

* **Los talhièrs poesia** eles, s'atacan a la superestructura d'un poèma e a sas particularitats lingüisticas. La tòca es pas de far d'imitacion mas d'ajudar l'enfant a s'apropiar un biais de far particular. En seguida d'un talhièr poesia, podèm tornar far una situacion trempolin ont l'enfant es liure d'escriure coma vòl. Aquí los enfants tornan prene las causas vistas en talhièr, aquò pòt balhar de causas extraordinarias ! Lo libre prepausa 11 talhièrs possibles per la classa. Pels regents, es una aisina vertadièra!

E a prepaus de poesia, a Tolosa, lo dissabte 16 de març, dins lo barri de Sant Cuban, se debanarà la manifestacion dels Arbres de poèmas. Pendent aquesta jornada, cadun pòt venir acrocar dins un arbre de poèmas dins totas las lengas. I aurà tanben de musica e tot çò que cal !

Lo cant de dançar

La dimenjada del 16 al 17 de febrièr, se debanèt a Sant Flor (Cantal) un estagi sus lo cant per dançar amb Andrieu Ricròs, un collectaire auvernhat e tanben un musicaire contemporanèu (cabreta e cant) qu'ensaja de reviscolar lo repertòri tradicional d'Auvèrnha en lo mesclant amb d'autras influéncias (free-jazz, musica trad del Magrèb...).

Los estagiaris descobrigueron lo trabalh del cant amb sas tecnicas de respiracions e de projeccions dins l'espaci. Sustot es sus lo trabalh d'interpretacion que l'estagi se passèt: cantar es balhar una interpretacion personala d'una cançon, es a dire s'apropiar los mots, las paraulas, la musica, per faire passar son viscut, son sentiment del moment, son univers pròpri. Es fòrça important de cantar per se, e de pas destrusir los imatges que portam. L'energia que se balha dins lo cant l'alimentam amb lo biais de respirar dins la cançon per la tornar lançar, e tanben, l'afortissèm amb los jòcs de las ornamentacions. Per trabalhar una cançon, es bon de poder sortir del carcan ritmic impausat que plomba la cançon e qu'empacha de veire las nòtas que fan la beutat d'una cançon e tota sa fòrça. Coma aquò, en alentissent una cançon e en trapar d'autres biaisses de la cantar, podèm valorizar las nòtas que fan l'esperit d'una cançon.

Tanben, aquel estagi foguèt una ocasion de s'aprochar de l'especificitat de la practica del cant dins los païses del Massís Central ont vesèm una dominanta exclusiva de cant monodic o amb una votz d'acompanhament de bordon. Tanben, la practica del cant se reliquèt a las activitats umanas e se limiteron pas a la fèsta. Lo cant s'inscriguèt dins l'espaci. Una femna collectaira contèt cossí anava cantar lo matin quand èra pichoneta, per acompanhar lo trabalh d'aqueles que segavan. Aquò èra una espaci fòrça valonat ont la votz portava plan lo matin mas pas cap a miègjorn, que l'acostica del luòc començava de cambiar quand solelh veniá.

Amb l'exemple dels artistas populars qu'interpretan de borràs, vesèm tot un art que se desenvolopa: lo jòc dels braçs, de las cambas per acompanhar la musica, lo jòc de las ornamentacions, lo jòc de las onomatopèias...

Cantar es una aventura vertadièra, un camin que se i rescontra son viscut e lo monde ont vivèm. **Cantatz qu'avètz paur !!!**

Lo pastèl

Cabussar dins la suavitat del blau , se daissar embelinar per aquelas nuanças unencas e inimitables e trapar lo secret del pastèl per doblidar la rigor de l'ivèrn...

Las corbas doças de las còlas de Lauragués tenon un secret que la Renaissença del sègle 18 ne faguèt sa riquesa. País de Cocanha Albi, Tolosa, Carcassona... País ric ont se viviá plan. Tolosa la vila ròsa garda la traça blava d'aquela esplendor passada amb un molonàs d'ostals particulars prestigioses que podèm descobrir al canton de las carrièras. Tre la Renaissença lo pastèl s'exportava dins l'Euròpa tota : ne partissiá dempuèi los pòrts de Narbona e Marselha. La flor del pastèl (*Isatis tinctoria* en latin) es una flor de la familia de las crucifèras (es a dire en forma de crotz). Mas son las fuèlhas que nos interrèssan. La fabricacion de la tencha se fa en doas partidas. D'en primièr lo secatge : las fuèlhas del pastèl èran esclafadas per la mòla de pèira del molin pastelièr. Secavan en bòlas, las cocanhas. Puèi la preparacion quimica : las cocanhas secas fermentavan pendent 6 meses dins d'aiga e de cauç. Aquò sentissiá pas gaire a bon. Çò que demorava èra pulverizat e balhava la tencha. Al sègle 18 l'indi vengut d'America suplantèt lo pastèl. A l'ora d'ara, la fabricacion del pastèl trapa un vam novèl al nivèl ecologic (pas cap de produch quimic). S'utiliza per los cosmetics, per de tenchas d'estòfas, per de pinturas...

Se volètz veire la vida en blau (pastèl de segur), vaquí quelques adreiças: se passatz per Tolosa podètz explorar l'univèrs del blau amb una botiga dedicada al pastèl. A Leitora una empresa lo torna fabricar, veiretz cossí tencham amb lo pastèl. A Magrin un musèu li es consacrat amb un molin pastelièr.

LO FOGAL

Quand siam aquí a Besiers, siam aubergats au Fogau dei Jovei Trabalhadors. Aqueu luòc nos sosprenguèt per la largor dei cambras e la varietat dei menuts!! Una cambra tipica: una saleta de banh e dos liechs entre lei quaus passam tot just. Fau ben chausir la persona que parteja la cambra senon se pòdon pausar de problèmas, lei roncaires son pas admés!

Lo restaurant: çò que fau saupre es que lei repais s'aprèstan sus plaça, mai fau pas esperar caviar ni saumon cada jorn, nimai de tortons signats Le Nôtre! Es sovent la fèsta dei tartiflas, dei bistècs e dei iaorts!

Se volètz passar una setmana amb nosautrei, i a pas ges de problema, seretz benvenguts. Lo personau es mai que mai agradiu, es totjorn risolier. En mai d'aquò lo cosinier compren l'occitan! A lèu...

Un còp per totes

Un còp per totes
 Un còp per totes
 Es simple com a ponhat
 Cedirem pas sèm sensats
 Un còp per totes
 Un còp per totes
EN OCCITAN NOM D'UN GAT !

A l'ostal e tanben dins la vila
 E parièr en se divertir
 A l'escòla al trabalh
 E dins la pena e dins lo gaug
 Los que sabon en lo parlant
 Los que non sabon en l'aprenent
 Un país en formant
VOLÈM VIURE AMB L'OCCITAN !

Comença a l'ostal va fins a la vila
 Comença a la vila va fins a l'ostal
 Lo camin novèl es tot dessenhat
OCCITAN EN OCCITÀNIA !

		Lo, al feminin		Se mairan de, s'	Pichòt negre		Gardiona de fedas	
	A mon ostal, en mieu	▼	La prima n'es una	►	▼		▼	
Casuda d'aiga	► ▼		▼					Pas banhat
		An d'aurelhas grandas		Pas grandet		Sòcol d'enord passatge de vèrturas	►	▼
aparéncia	►	▼		▼		▼		
Ésser, 1 ^a pers	►			Tira de flèches	►			
Un còp mai	►							la carta mai fòrta
Lo femur n'es un	►		bèls		Son pas en còrcer		Córrer coma un caval	▼
Bonas masces		Balha d'olivas	►		▼			
Fa lo pan	▼	▼						
			Moneda nova	►				
Vengut dedins	►							La sieuna
Sens pels	►		A enveja	►		Un compion	►	▼

L'ESCOTAPLOJA

Numerò 7

Abriu 2002

UNA POLIDA PRIMA PER LA LENGA D'ÒC

Lo dissabte 16 de març, se debanèt sus una plaçòta de l'espaci Sant Çubran l'Arbre dels poèmas, apelat tanben l'Arbre de las lengas del monde: totes son convidadas a espelir sus los arbres de la prima. L'idèa es de favorizar lo rescontre, la descobèrta, l'escambi amb l'AUTRE/A, en tot empachar que d'unas lengas vengan mai poderosas que d'autras. Avèm vist coma aquò de poèmas dins un fum de lengas tanben parladas pel public. A l'entorn, i aviá de musicas, de cançons (coma aquelas dels calandrons qu'èran venguts), e tanben una exposicion de libres per la joinesa dins totes las lengas! S'aprestèt aquela manifestacion amb l'intervencion de monde dins las escòlas ont los calandrons exprimiguèron lor creativitat. La Prima de las Lengas del mes de mai s'anònacia plan!

1000 ans de poesia

Sègle Xlen, siècle XXlen. Entre los trobadors e la poesia contemporanèa, entre modernitat e tradicion: 1000 ans de poesia...

En 2001 la galariá CARDABELLE fondada per los fotografes Sílvia Berger e Jòrdi Souche presentèt a Montpelhièr la primièra partida de *Caminant: mòstra sus la poesia occitana*. Aquela mòstra sonada *Lengadòc: mil ans de poesia* serà presentada al CIRDOC al mes d'abril de 2002. Los calandrons de la

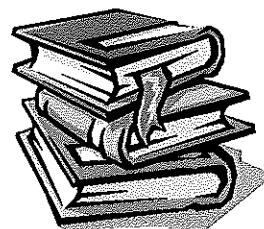
Calandreta dau Clapàs i participeron e los fotografes illustreron lors tèxtes tant coma los de Max Roqueta, Marcela Delpastre o Raïmbaut d'Aurenja.

Vaquí una passejada agradiva en Occitània que nos fa passar dels trobadors als poètas d'uèi e benlèu los de deman.

Per vos assabentar mai podètz legir : *La poésie occitane* de Renat Nelli, edicion billingua, Seghers.

SOMARI

Poesia.....	p1
Carnaval /los mots deu mes.....	p2
Mandalà.....	p3
Cant.....	p4



"An fach Carnaval"

Dimarç, lo 12 de fevrièr 2002, la Calandreta Aimat Sèrre faguèt son Carnaval. Totes empusats per l'aprestatge d'aqueste moment fòrça especial, sul tèrra del espòrt, los enfants amb l'ajuda de parents e regents bastiguèron en sièis talhièrs de Caramentran novèl.

Tot pimparèl amb son còs de carton d'aram, e de pintrura se faguèt jutjar per la classa dels CM1 e CM2 qu'aprestava aquesta mesa en escena dempuèi 2 setmanas.

La sentencia foguèt fatala: lo cremèron sens vergonha !!

Pichòts e grans cantèron a l'unisson aquela cançon ben coneguda dins lo pais nòstre:

Carnaval avià copel de papièr
Capel de papièr per dançar luegièr
Adieu dimarç gras, trop d'òra, trop d'òra
Adieu dimarç gras, trop d'òra t'en vas

Carnaval avià camisa de papièr ...
Carnaval avià bralhas de papièr ...
Carnaval avià solièrs de papièr ...



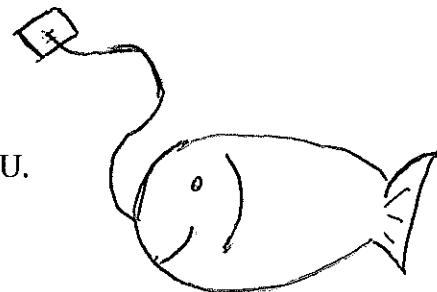
Per se consolar de tot aquò, calià ben un gostassas !!! ont vos convidam l'an que vèn.

Los mots deu mes:

L'un qui ei a la moda, l'autre qui a tendéncia a desapareixer. Qu'auem costuma a virà us l'esquina. Los dus que jogan s'ui medish terrenh: entre trufà's e lenga de sèrp, ne'n i a pas un que sembla mei serias que l'autre. Los dus que hèn arrider.

Acte oficial o acte umoristic, que hèn partits deu folclòre de la nacion.

Totun, ne'us desbrambatz pas: las ELECCIONS e la PEISH D'ABRIU.



ENQUISTA : La representacion que leis enfants se fan dei grands

Fagueriam aquela enquista sus 3 calandretas, au nivèu dau cicle 2.

L'enquista pertòca la nocion de temps qu'es transversala a totei lei matèrias de l'escòla. Vaquí çò que sòrt de la boca deis enfants :

- Dins lo mitan rurau lei familhas semblan mens escampilhadas qu'en vila. Donc lei enfants veson mai lors grands.
- Totei leis enfants aiman passar de temps amb elei. Son de moments privilegiats, lei grands semblan d'èsser aquí soncament per lei causas agradivas.
- Leis activitats que partejan ensems son essencialament ludicas. En cicle 2, i a pas encara l'idèa de transmission de saupre-faire e deis experiéncias.
- Lo ròtle dei grands, es d'ajudar lei parents per lei susvelhar e jogar amb elei.
- Leis enfants an de mau de s'imaginar lors grands autrament que vièlhs, coma se foguèsson jamai estats d'enfants. Coneisson quauqueis eveniments de la vida familhala.
- L'atge li pausèt problème; en efècte per la màger part deis enfants situar l'atge de lors grands es encara malaisit. En balhan lo nombre mai grand que coneisson.
- A respècte de la descripcion fisica i a fòrça estereotipes de çò qu'es una persona vièlha(pèu blanc,...).

En conclusion, leis enfants començan de prene consciéncia de la nocion de generacion.

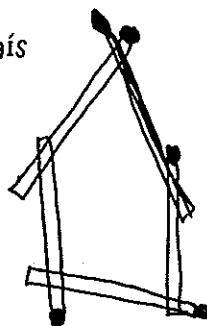


Dab sèt aluquetons
Qu'apiti las letres deu nostre país

Dab los sheis
Que m'l hèi un ostalet

Dab los cinc
Ua estela per dessús lo tèit

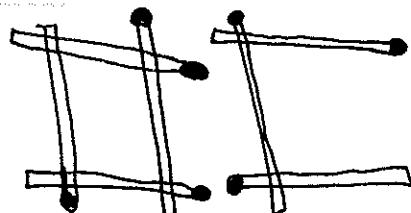
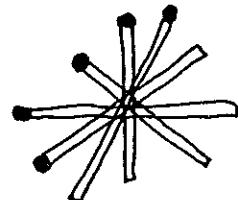
Dab quate aluquetons
Ua hièstra tà plan véder lo cèu



Dab los tres
Ua pòrta hètz-vse endavant !

Dab los dus
Qu'estròci entà har un pialòt

Dab un aluqueton
Tà escatorir los amics
Bua aluca lo huec



	Lo, al feminin	La prima n'es una	Se marian de s	Pichot negre		Gardiana de fedas	
A mon osta en mieu	L		O	C	U	P	A
Casuda d'igo	C	A S C A D A					Pas banhat
	O	An d'aurelhas grandes	A	Pas grandeit	F	Soldat alertant possessat de veïnus	S
aparéncia	A		S P E	C	T E		
Esser 1 ^a pers.	S O I			Tira de flechas	A R A		C
Un cop mai	E N C A R A A						la carta mai forta
Lo, femur n'es un	O S	bels	H	Son pas en cancer	R	Correr coma un cavall	A
Banas màscas		Balha d'olivas	P O L I T S				
Fò lo pan	F O R N I E R						
Vengut dedins	A L	Moneda nova	E U R O S				
	D I N T R A T						La sieuha
Sens pels	C A U		E	Un campion	A S		
	S	A enveja	D E S I R A				

Centre Aprène

Còla Terèsa Canet

Audrey, Florença, Joan Pau A., Joan Pau G., Maria Angel, Marijò, Pèire,
Peirina, Rosy, Severina e Silvia
Director de publicacion : Felip Hammel

Cap redactor : Marijò Peccol

L'ESCOTAPLOJA

Numèro 8

Mai de 2002

On ei Maurs ? Que'ns disèn qu'èra un beròi país d'Auvèrnha entre lo cabecon e lo ritme endiablat de las borèas. Fin finau que'u trobèm après detz òras de rota... tà quauques uns !!!

S'associar tà qué har ?

Tà préner lo sorelh (drin sus las fotos), minjar leugèr e lèu hèit e tribalhar un drinòt.

Que poscom véder que n'èm pas los darrèrs indians d'Occitània. E non dus cents cinquanta indians qui plantèn lo tipí dens lo país deus volcans. We are not poor lonesome Indians!

Totun qu'estom plan arrecebuts, quitament se ne poscom pas votar. Escambis que's poscón har dens los talhèrs, los repaishs e autas pausas sindicaus...

Qu'èm contents d'avèr participat a çò qui'ns sembla ua evolucion tà Calandreta : l'avança de la nosta Carta.

La conferéncia

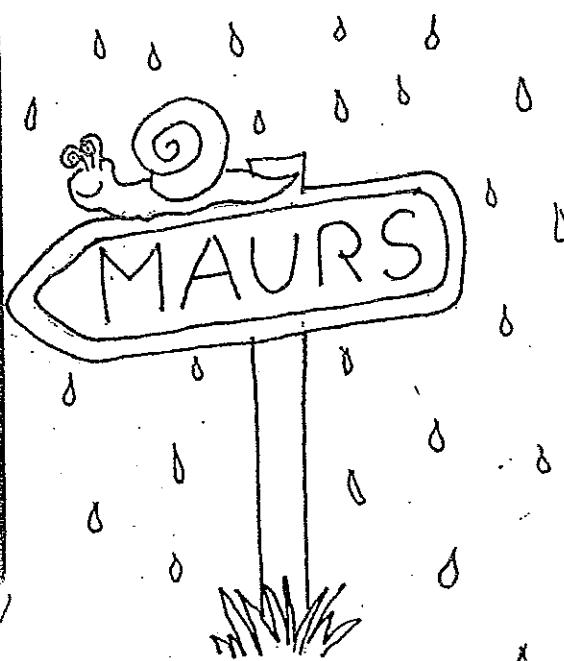
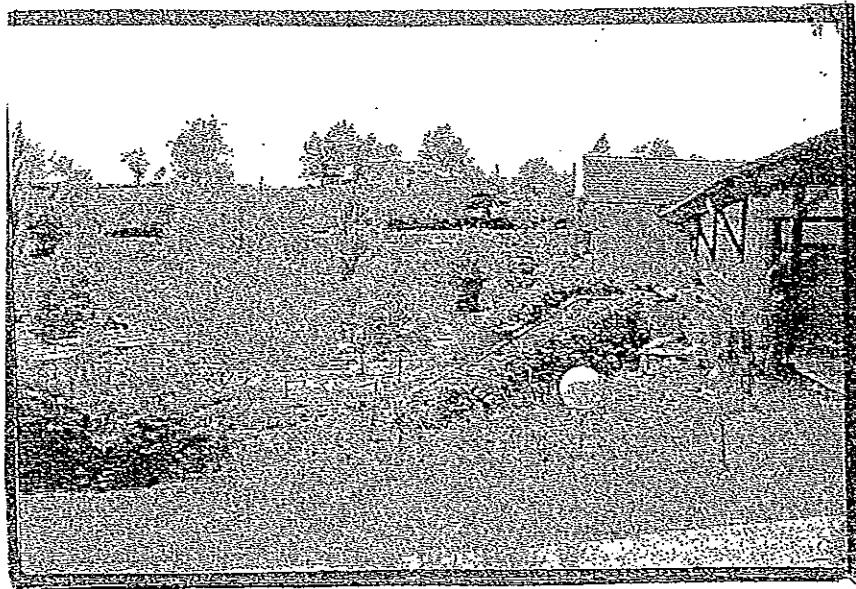
LOS DOS ORIENTS D'OCCITÀNIA

Dimèrces de ser, lo conferencier Alem SURRE-GARCIA e la musica de J.P. LAFFITE e Mohamed MAHDI nos convidèron a una descobèrta originala de l'istòria d'Occitània. Lo conferencier nos presentèt lo ròtle qu'an jogat las migracions, las conquistas e los escambis comercials per la construccion de la cultura occitana. Coma aquò, la civilizacion andalosa e l'Orient Mejan porteron un fum de causas a la civilizacion europèa, e en primièr luòc en Occitània : la musica (instruments, ritme ternari, repertòri), la filosofia (lo trobar, la fin' amor), las sciéncias (las chifras « arabas », la cirurgia, l'astronomia), l'arquitectura, la descobèrta de varietats de frucha... Se comença de realizar las influéncias d'aqueles orients a una epòca ont en Euròpa trionfavan mai las valors guerrières... Per nos tornar rapelar aquelas riquesas, los musicaires joguèron tot un repertòri de cançons en arab e en occitan.

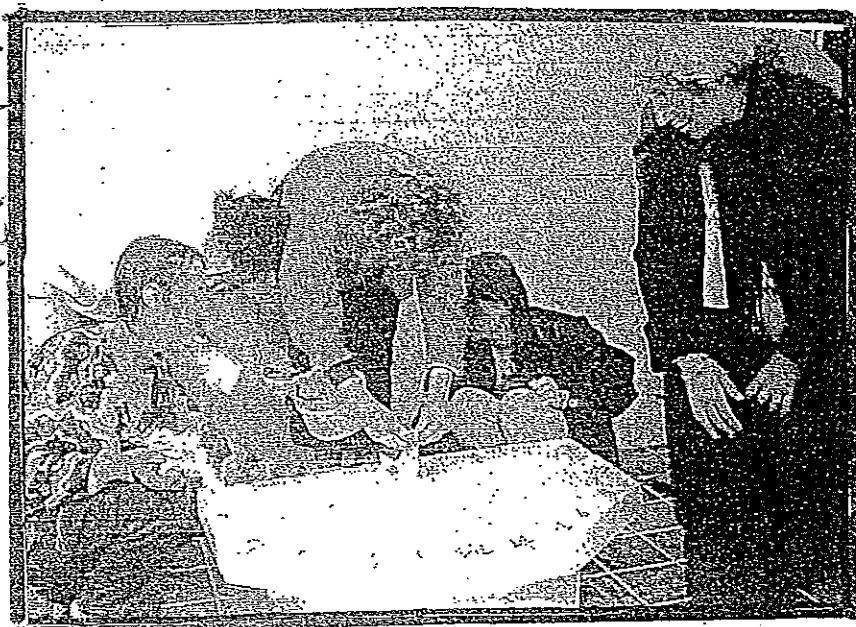
A l'ora ont qualques idèas racistas e faissizantas ganhan de terren, es bon de rapelar que l'istòria de l'umanitat es la d'un fum d'escambis e de mescladisses, e qu'avèm pas acabat d'en descobrir las racinas e las promessas... L'istòria es de contunhar de far.

LO CONGRÈS

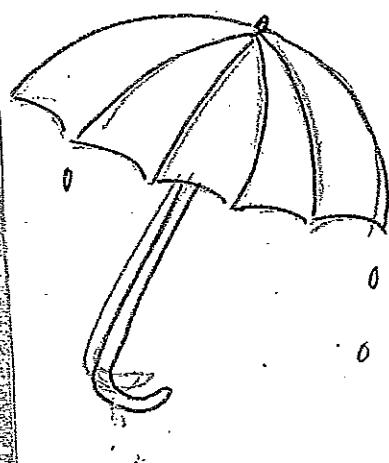
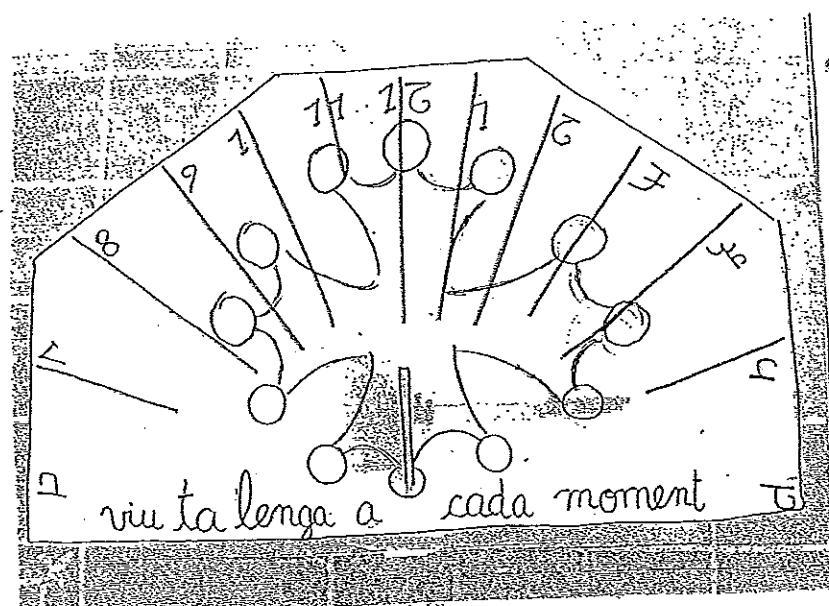




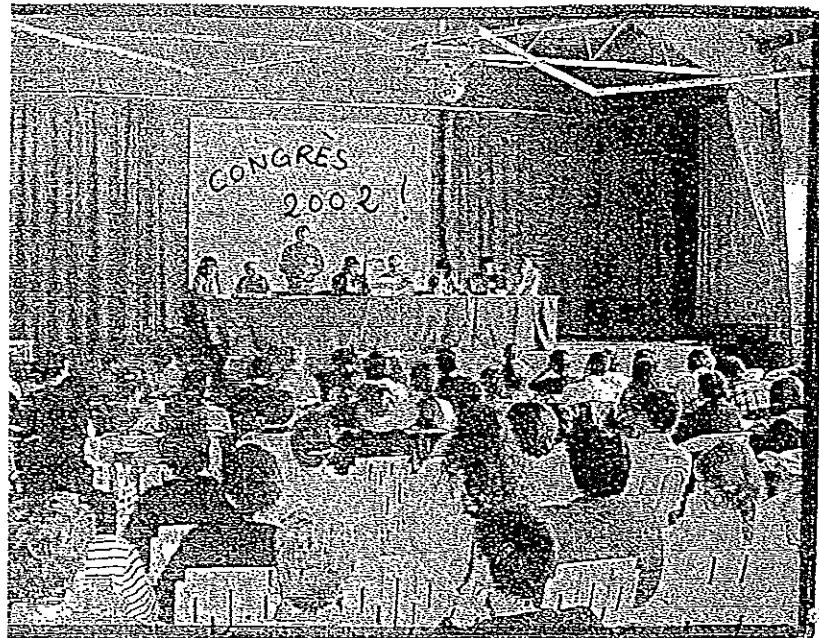
Verdura, aire blos e pluèja, quin païsatge reviscolant !
Un pauc mai e se serián creguts en vacanças ... ,



Vaquí la mòstra solara fabricada pel talhièr de sciéncias. Un present collectiu
polit per la Calandreta d'Orlhac !!



Engravat dins la pèira, daissèrem als calandrons auvernats un messatge cargat
de l'estrambord nòstre.

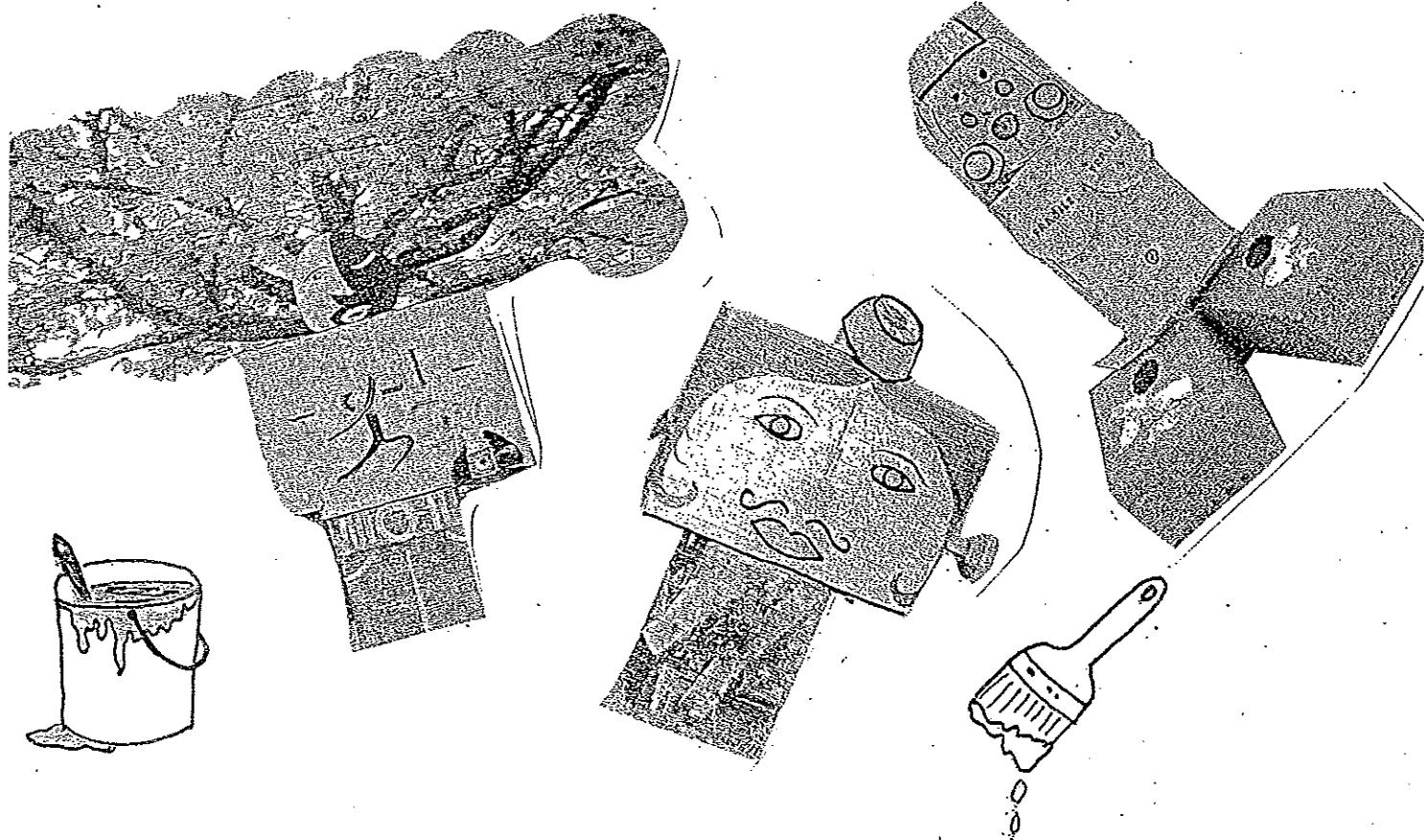
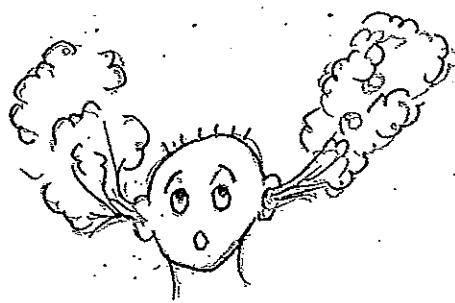


Reclam:cap a las taulas de tribalh :

Los talhèrs de tribalh que ns'agradèn hèra. Qu'estó lo parat d'aver escambis vertadèrs enter los regents e tanben los associatius.

Existissen los problèmas, adara, mercés a l'acampada d'aquestes torns, la comunicacion que fonctionè de plan e lo tribalh de hèit que harà avançar las causas.

Lo movement Calandreta que's pòt felicitar d'aver creat aqueth moment de quate dias à on la paraula e l'escambi avón la lor plaça.



La produccion del talhièr d'arts plasticas foguèt creativa... o quand l'intellècte pren lo pas sus çò primitiu.

Las aurelhas plan dobèrtas , regents e associatius s'acampèron en amassada plenièra per endralhar las soscadas.]

Las seradas del congrès !!!

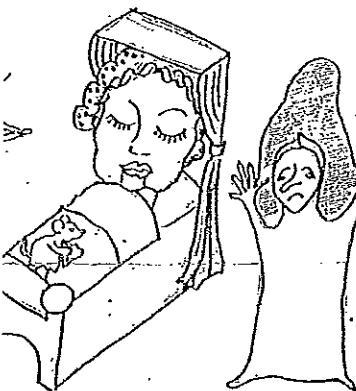
Serada cònte e spectacle

En primiera partida una tropa dau país de Velai nos venguèt faire un espectacle de mariòtas, inspirat de la « commedia dell'arte » amb de mascas que nos rapelèron lei de Venècia. Cò que nos cambièt es qu'èran pas de mariòtas amb de fius, mai de gents escondudas sota de tela negra que portavan de mariòtas grandas davant elei. Lo personatge principau èra un morre gròs de reina qu'apareissiá dins un liech, objècte central de la pèça.

Pasmens nos semblèt qu'èra pas un espectacle per lei pichonets, dins lo public n'i a qu'aguèron paur. Lei mariòtas èran au servici dau cònte fantastic.

A prepaus de cònte, agueriam l'astre d'ausir e subretot de veire la nostra mairina : Terèsa Canet dins una representacion que ne'n coneissiam pas leis istòrias. Torneriam trobar son biais energic e particular de mesclar doas lengas, d'istòrias, de personatges ; tanben de balhar la paraula ai bèstias.

Lo public aimèt força l'ensemble de l'espectacle, e vers l'immersion e mai n'i a que diguèron qu'avián comprés çò que diguèt Terèsa en orlhagués dins son cònte.



Lo concert-balèti

Per la darrièra serada del congrès, se faguèt fèsta ! Dos grops del país, Traucatèrme e La Grosse Rapatoune, nos accompanhèron. Lo primièr fa de trad-ròck e lo segond es mai una formacion jazzy. Se dancèt de borrèas de totas menas : borrèas reggae e borrèas ska !! Inventèrem tanben de pògo circassian e de pòlca-salsa !! N'i a que manquèron pas una dança mentre que d'autres demorèron de longa a la beguda ! Los cantaires, dançaires e musicaires contunhèron la serada dins la nuèch auvernhatà prigonda.



Centre APRENE

Audrey, Florença, Joan Pau A., Joan Pau G, Maria Angel, Marijò, Pèire, Peirina, Rosy, Severina e Silvia
Director de publicacion : Felip Hammel

Còla Terèsa Canet

Cap redactor : Marijò Peccol

L'ESCOTAPLOJA

Numèro 9

Junh de 2002

Contunharem !!

Coma a cada còp que i a d'eleccions, Calandreta au sens dau movement tant coma deis escòlas, es en espèr de saupre çò que lo novèu govèrn li resèrva coma sospresa ! quant de pòsts ? quineis escòlas capitaran d'èsser contractualizadas ?

Dins son istòria Calandreta rescontrèt, a cada periòde electorau, un moment de reflexion, de lanha a prepaus de son avenir.

A d'autrei nivèus es tanben lo periòde per acabar d'esclargir lei besonhs per la rintrada de setembre. Quant de calandrins, e lo resultat dau concors ?

Urosament a l'ora d'ara sens trionfalisme, podèm dire qu'existissèm e que, quau que siá lo govèrn, contunharem d'èsser presents e de defendre çò qu'es important, es a dire la cultura nòstra, e nòstre biais de pensar.

Mai de tot biais i aurà encara de batèstas nombrosas de menar !

SOMARI

- CONTUNHAREM !!! ... P1
- ENQUISTA SUUS MAINATS ... P2
- LOS OCCITANS ESBARRISCLATS ... P3
- LOS RENÈCS ... P4

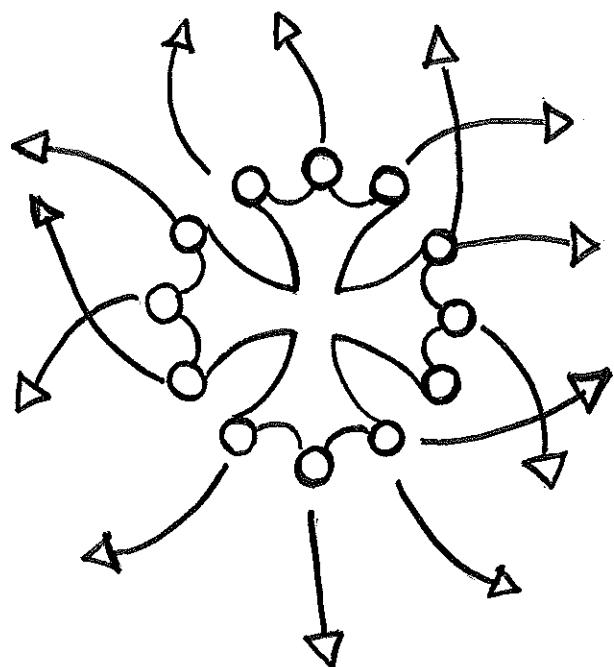


Lo felip au cap de l'annada...

Aquí, l'enquista nota suus occitans esbarrisclats en Euròpa puish peu Monde :



- Universitat dab un departament de lengas romanicas dont l'occitan.
- Cercaires o professors en lenga occitana.



Enquista :
Las representacions deus mainats de cap a l'occitan

Qu'avem hèit ua enquista sus quate escòlas de l'Occitània tota. Qu'avem pertocat uns 80 mainats. Aquera enquista qu'estó hèita suu cicle 3. Qu'avem tribalhat de duas faiçons differentas : metòde clinic e metòde autonòm.

Que i a ueit questions (dab 2 qui s'arregropan [5 e 6]) :

- 1) Qué çò qu'ei l'occitan ?
- 2) Pren ua huelha e dessenha « l'occitan ».
- 3) Qu'ei aquò Occitània ?
- 4) Quauqu'un e parla occitan a casa ?
- 5) E parlas occitan en dehòra de l'escòla ?
- 6) As entenut l'occitan en dehòra de l'escòla ?
- 7) Ès abonat a Plumalhon o a Papagai ?
- 8) E hès ua auta activitat extraescolara dens ua associacion occitana ?

Las respuestas obtengudas :

1)

Tots los calandrons que saben que l'occitan ei ua lenga a despart de 3 % qui non saben pas. Deus qui saben, que'n son sortidas tres visions differentas.

- lenga perduda 25 %
- lenga anciana (vielhs, vilatge, aulhèrs)
- lenga viva, (lenga qui's parla drin pertot)

Ua grana part que la descriven atau com anciana mes pas de faiçon pejorativa.

Los qui la veden com viva que son los qui an ua coneishençça melhora de çò qui ei la lenga (los differents dialèctes, conseishençça geografica).

2) La representacion màger de l'occitan qu'ei :

- la crotz 75 %
- un mot o ua frassa 33 %
- L'escòla 10 %
- Lo folclòre qu'ei sortit tanben dens quauquas escòlas : lo bonet, los costumas e los vielhs.

3) Qué çò qu'ei Occitània ?

- 45 % ne saben pas
- 55 % qu'an ua idèa dont : .país 27 %
.region 69 %
.departament 3%

4)

Los qui parlan a casa : 62 %

Los qui non parlan pas 38 %

Que devem nuançar lo totau en díser qu'ei ua practica desparièra (quauquies uns que parlan hèra chic).

Qu'avem demandat dab qui e parlan a casa :

- 32 % deus còps que's hè dab lo hrair o la sòr.
- 22 % dab la mair.
- 8 % lo gran.
- 8 % lo pair.

Que sòbran la mair bona, amics, oncle, tantas..

5) L'occitan que's parla :

- au vilatge (mercat, carrèra...)
- a las hèstas (de Calandreta mes tanben d'autas)
- television/ ràdio

8)

Los abonats 23 %

N'i a pas hèra d'abonats mes que sembla que los qui'n son an ua vision de la lenga mei viva.

CONCLUSION

Que son los adultes qui balhan ua vision de la lenga.

Los militants : afectivitat deus mainats tà la lenga

Lo poder deus regents que son guarants de la representacion de la lenga

Situacions differentas enter las escòlas

Mantuns còps la lenga qu'ei la de l'escòla.
Diferéncias enter las regions, vilas granas e vilatges.

E l'occitan ne sofreish pas de la
representativitat que'u balham ?



E per acabar de plan, vaquí una question d'importància nauta :
Cossí aculhir los renècs e las paraulassas en classa en tombant pas dins la repression e lo moralisme ?

Los renècs fan partida de la cultura occitana e quitament, pensam que pòdon èsser un biais d'enriquir la lenga. En classa, podèm ensajar de travalhar dessús : puslèu que de dire un mot marrit (e mai, en francés), podèm prepausar als enfants d'expressions occitanas politicament corrèctas !! Tanben, emplegam sovent los meteisses renècs (recoquin ! macarèl !...) e caldriá ensajar de far de collectatges en çò dels que tenon la lenga. Ça que la, cal pas creire qu'en occitan i a pas de registre de lenga, i a tanben lo registre vulgar qu'es fòrça espandit e lo fach que siá en occitan empacha pas que los mots sián dins aqueste registre.

Qualques exemples que vos prepausam d'emplegar a la primièra embufada :

M'escarlimpes lo fetge !! (= m'enèrvas)

Tron de l'aire !!

Vai pintar de gàbias !! (= vai veire endacòm se i soi)

Escotapluèja ! (qu'escota tot quitament çò qu'es pas son afaire)

Vai-i qu'as paur !! (= te feliciti d'un biais ironic)

Solid, es important de pausar coma condicion que respectam la persona de l'autre e que los renècs se pòdon emplegar en visant pas qualqu'un.

Vos daissam soscar aquí dessús en vos desirant de plan bonas vacanças !

rOMegAtz E rONHaTz plan !!! Adieu-siatz brave monde !!!

Centre Aprène

Audrey Avellanás, Florença Buatoy, Joan Pau Arricau-Cassiau, Joan Pau Goarré, Silvia Molimard, Peirina Paul, Marijò Peccol, Pèire Raymond, Severina Reignoux, Maria Àngel Trémolières, Rosy Vacher.

Director de publicacion : Felip Hammel

Cap redactor : Marijò PECCOL

Còla Terèsa Canet

Jornal Gratuit